18e JAARGANG No. 23 7 JUNI 1974

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw"

Redaktie-sekretariaat: Postbus 7176 te Amsterdam. Administratie: Rotterdamse Rijweg 174, Rotterdam-8

J. H. VEEFKIND — KROMMENIE

EEN CHRISTELIJK GEBED (5)

Johannes 17 : 7-10

■ **Nu weten zij**

Elk 'nu' ligt tussen een 'toen' en een 'straks'. Ook het nu van het wéten ligt tussen een toen en een straks. Het toen van het nog-niet weten, en het straks van het niet-meer weten.
Er was een tijd, dat de discipelen nog niet wisten. Getuige hun eigen gezegde: „Zie, nú spreekt Gij vrijuit, zonder beeldspraak te gebruiken. Nú weten wij, dat Gij alles weet en niet nodig hebt, dat iemand U vraagt; hierom geloven wij, dat Gij van God zijt uitgegaan." En er komt een tijd, dat de discipelen niet-meer zullen weten. Getuige Jezus' reaktie: „Gelooft gij thàns? Zie, de ure komt en is gekomen, dat gij verstrooid wordt, een ieder naar het zijne en Mij alleen laat."
Jezus weet wat in de mens is, Hij kent zijn kwetsbaarheid. Hij weet, wat maaksel wij zijn, gedachtig, dat wij stof zijn. Juist daarom bidt Hij voor zijn discipelen.
Maar voor het weten-van-nu dankt Hij de Vader. Daar is Hij als een kind zo blij mee: „Nu weten zij dan toch maar!"

■ **Dat al wat Gij Mij gegeven hebt, van U komt**

Als kind kun je niet bewíjzen, dat je die gulden van je vader hebt gekregen. Zelf weet je dat, maar tegenover je vriendjes kun je het niet bewijzen. Zij kunnen dat aan die gulden niet zien. Zij kunnen het alleen van jou geloven.
Zo kan de Zoon niet bewíjzen, dat al wat de Vader Hem gegeven heeft, inderdaad van de Vader komt. Zelf weet Hij dat, maar tegenover zijn vrienden kan Hij dat niet bewijzen. Zij kunnen dat aan Jezus niet zien. Zij kunnen het alleen van Jezus geloven.
En dat doen zij nu. Nu weten zij dat Jezus' weg en werk, Jezus' macht en mensen inderdaad van de Vader komen. De discipelen vertrouwen hun Meester.

■ **Want de woorden, die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik hun gegeven en zij hebben ze aangenomen**

Je vriendjes kunnen jouw beweringen wel checken. Ze kunnen het aan je vader vragen. Klopt jouw woord met zijn woord, dan is het waar wat jij beweert.
Zo kunnen de discipelen Jezus' bewering wel checken. Ze kunnen het oude testament er op nalezen. Klopt Jezus' woord met Gods woord, dan is het waar wat Hij beweert.
En het klopt! Het is waar! „Zij hebben in waarheid erkend, dat Ik van U ben uitgegaan, en zij hebben geloofd, dat Gij Mij gezonden hebt."
Daarom is het zo onbegrijpelijk, dat tegenwoordig wordt beweerd: „De bijbel is een mensenwoord". Want het klopt niet. De blinden kunnen tasten, dat de dingen die daarin voorzegd zijn, geschieden.
De gulden die ik van mijn vader kreeg, is niet góéd voor een gulden. Het is geen bankbiljet, het is een gulden! Het woord dat God spreekt, is niet góed voor Gods woord, het is Gods wóórd! En dat woord hebben de discipelen bewaard. Dat woord wilden ze tot geen prijs meer kwijt. Zij wilden het woord niet meer kwijt, want zij wilden God niet kwijt. „Heer, tot wie zullen we anders gaan? Gij hebt immers woorden van eeuwig leven!"

■ **Ik bid voor hen; niet voor de wereld bid Ik U, maar voor hen die Gij Mij gegeven hebt**

Het is natuurlijk niet waar, dat Jezus nooit voor de wereld bidt. De wereld is immers hetzelfde als: de mensen. En God wil dat alle mensen behouden worden. God heeft zijn Zoon niet naar de mensen gezonden, opdat Hij de mensen veroordele, maar opdat de mensen door Hem behouden worden. Jezus bidt dan ook niet alleen voor zijn discipelen. Maar Jezus bidt ook voor hen, die door hun woord in Hem geloven. Hij bidt dus wel degelijk voor de wereld: in dit zelfde Christelijke gebed!
Maar nú bidt Hij alleen voor zijn discipelen. Zij zijn zo kwetsbaar. En de woorden die Hij hun gegeven heeft, mogen daar niet onder lijden. Het zijn immers woorden van eeuwig leven! Daarom bidt Jezus voor zijn discipelen. Hij bidt voor de mènsen die de Vader Hem gegeven heeft, want Hij bidt voor de wóórden die de Vader Hem gegeven heeft.

■ **Want zij zijn van U**

Wie Jezus hoort, hoort God. Wie de discipelen hoort, moet Jezus en dus God horen. De Zoon is de transparant van de Vader. De discipelen moeten de transparant van de Zoon en dus van de Vader zijn.
Dat is de reden, waarom Jezus voor zijn discipelen bidt. Zij moeten het beeld van God laten zien, want wij moeten het beeld van God zien. En het beeld van God is Jezus zelf.

■ **En al het mijne is het uwe en het uwe is het mijne**

Jezus zegt: „Al het mijne is het uwe" — en dat betekent: Jezus is echt mens. Want alleen de tweede echte mens zègt dat. Hij zegt ook: „Al het uwe is het mijne" — en dat betekent: Jezus is echt God. Want alleen de enige echte God kàn dat zeggen. Jezus? Dat is God!
Dat is een verrukkelijke ontdekking. Zo verrukkelijk, dat je er niet over uitgedacht raakt. Luther raakt er dan ook niet over uitgedacht. Luther schrijft: „Als de gelovigen Christus hebben, ontmoeten en krijgen ze God zelf. Ik weet van geen andere God dan alleen Christus. Nergens is God te vinden dan alleen in Christus. Wij zijn Christus' eigendom en in Hem vinden wij vast en zeker de Vader."
Daarom bidt Jezus voor zijn discipelen. God zelf is bij hen betrokken. Gods eigen eer staat met hen op het spel.

■ **En Ik ben in hen verheerlijkt**

Een leraar investeert zijn leven in zijn leerlingen. Komen de leerlingen tot eer, dat wordt de leraar in hen verheerlijkt.
Zo heeft Jezus zijn leven geïnvesteerd in de discipelen. En Jezus behaalt eer aan hen. „Zij houden Hem voor de Schepper van hemel en aarde. Dat staat niet op zijn voorhoofd geschreven. Het tegendeel zouden ze van Hem gedacht hebben. Maar omdat we zijn woord hebben, zien we Hem zoals de zon is. Ze bekijken Mij niet zoals de wereld Mij bekijkt, maar zoals het woord over Mij spreekt — het woord dat ze uit mijn mond horen en dat ze voor waar houden; want zij geloven aan dat woord" (Luther).
En daarom óók bidt Jezus voor zijn discipelen. Jezus is bij hen betrokken. Jezus' eer staat met hen op het spel.
De Vader heeft alles op één kaart gezet: de Zoon. En de Zoon heeft alles op déze kaart gezet: zijn discipelen. Daarom is hun aan het welslagen van de verlossing alles gelegen. Daarom bidt Jezus voor zijn discipelen.

Correctie

Een stormachtig feest werd in stormachtig tempo geschreven en gedrukt. Vandaar, dat **Judea** Judas werd, dat het hart hèn in plaats van **hun** op de tong lag, en dat aan **Zijn laatste uur heeft geslagen** het volgende slot ontbrak:
„Altijd en overal hebben mensen die een ramp beleefden, gedacht: Dit is het einde van de wereld! En natuurlijk is dat ook zo. Ze krijgen daar in Jeruzalem een voorproefje van het eindgericht. Er worden tekenen opgericht die iets betekenen: de Geest reinigt met bliksemkracht."
Excuus aan de lezer en dank aan de zetter, die het in vliegende haast toch nog zo goed heeft gedaan. J. H. V.

In dit nummer:

Pagina 173
Ds J. H. Veefkind,
Een christelijk gebed (5)

Pagina 174
Drs H. de Jong,
Reactie op 'Verantwoording' (3)

Pagina 175
Ds H. Smit,
Woord zònder belijdenis

Pagina 176-177
D. W. L. Milo,
Leven en laten leven

Pagina 178
Thomas van Aquino (1225-1274)

Pagina 179
Prof. C. Veenhof,
Persschouw

H. DE JONG — AMSTERDAM

Reactie op 'Verantwoording' (3)

Kerkelijk Leven

■ **De erfenis van Schilder**

Volgens prof. Douma heb ik beweerd, dat het hele conflict (tussen binnen- en buiten verband) om de erfenis van Schilder zou draaien. De weergave kon zorgvuldiger zijn, maar ik geloof dat ik zelf ook schuld heb aan de onduidelijkheid op dit punt. Mijn tekening is wat te grof geweest. Graag wil ik Douma bijvallen, als hij zegt dat Schilders erfenis hem veel waard is en dat hij in zijn werk vaak aan deze grote man en Schriftgeleerde herinnerd wordt en dat wij allemaal veel aan hem te danken hebben. Van harte accoord.

Toch is de Schilder van de Schriftstudies en preken niet automatisch dezelfde als die van de wekelijkse polemieken. Met deze polemiek heeft Schilder in de dertiger jaren getracht al wat gereformeerd was op basis van de drie formulieren van enigheid bij elkaar te forceren. Hij zag daarbij over 't hoofd, dat de identiteit van een kerk niet alleen bepaald wordt door haar belijdenis, maar daarnaast ook door haar spiritualiteit (vroomheidstype) en verder ook nog doodgewoon door sociologische factoren. Onze samenleving vertoont een veel en veel grotere verscheidenheid dan in de zestiende eeuw, toen de belijdenissen werden opgesteld. Misschien zag Schilder al deze factoren wel, maar hij kwam toch met een te dwingende probleemstelling: één-worden of anders je gereformeerd karakter verliezen, niet langer ware kerk zijn. Een soort oecumene met het pistool op de borst.

Er zijn verschillende Schilders (de dichter, de Schriftgeleerde) maar niet in het minst deze Schilder van de polemiek is vrijgemaakt geworden en heeft in de vrijgemaakte kerken een niet geringe invloed gekregen. Voor een belangrijk deel door deze invloed is wat in de dertiger jaren als Schriftuurlijke opleving begon, sterk verkerkelijkt en verconfessionaliseerd. Schilder's kerk-ideaal leek in de vrijgemaakte kerken een begin van realisering gevonden te hebben en de houding van de andere kerken tegenover dit nieuwe begin werd nu bepalend geacht voor hun status, waar of vals. Dit wekte hevig verzet bij degenen, die een heel andere (zijde van) Schilder in de Vrijmaking waren gevolgd. Ik bedoel nu degenen die geboeid waren door het frisse geluid van Schilder op allerlei terrein. Die voelden zich genomen door dit eenzijdige gebruik van Schilder en gingen op de duur weg.

Tussen deze twee richtingen draaide het inderdaad om Schilder, d.w.z. om de probleemstelling die hij meebracht. Daar moet niet van gemaakt worden, dat aan de ene kant Schilder gecanoniseerd werd, net zomin als hij aan de andere kant werd verguisd. En er waren er verder ook genoeg, die zelfstandig hun eigen weg gingen en zich buiten deze controvers hielden. Zo beheersend was Schilder inderdaad niet. Ik weet ook best, dat er op de theoloog Schilder door Douma kritiek is geoefend en hij heeft gelijk: het feit dat deze kritiek rustig overwogen wordt, is er een bewijs van dat de vrijgemaakte kerken geen Schilder-kerk zijn. Dat heb ik trouwens ook niet beweerd.

Maar Schilder's dwingende probleemstelling t.a.v. de kerk heeft de reformatorische opleving van de dertiger jaren veelszins van haar apropos afgebracht. De kritiek bijvoorbeeld, die in de eerste jaren na de Vrijmaking op bepaalde onderdelen van de Dordtse Leerregels vrijmoedig naar voren werd gebracht, begon al gauw te verstommen. Het gaat me nu niet om de inhoud van die kritiek, maar om 't feit, dat dat kon en later kon 't niet meer. Ik heb zelf in Kampen in de eerste helft van de vijftiger jaren de omslag van de stemming meegemaakt. Gaandeweg werd voor de vrijgemaakte kerken een image opgebouwd van zuivere en vooral confessie-bewarende kerk tegenover andere kerken in de gereformeerde gezindte, die op dit punt steeds minder te vertrouwen waren; de geloofsallure van het begin sloeg om in vreesachtigheid. De kerkelijke vrijmaking kreeg een eigen betekenis, die de wortel waaruit ze was opgekomen vervaagde.

Als heel kenmerkende herinnering draag ik bij me een Schooldag-rede van (ik meen) prof. Deddens, die betoogde, dat de grote reformatie niet was begonnen op 31 oktober 1517, maar op 10 december 1520, de datum waarop Luther de bándreigingsbul verbrandde en de scheiding met de roomse kerk een feit geworden was. Dat was heel duidelijk verkerkelijking van het reformatorische opleving, ook van dat in de dertiger jaren, en in het voetspoor daarvan kwam automatisch de verconfessionalisering. De uitnodiging om deel te nemen aan de vreugde van het nieuwe horen naar de Schrift was toen verschraald tot de oproep tot vrijmaking, zich voegen bij de ware, confessie-getrouwe kerk.

Vooral toen de verontrusting op kwam zetten, werd dit proces versterkt, waarbij de verconfessionalisering het tenslotte toch gewonnen heeft van de verkerkelijking, getuige 't feit. dat verontrusten, die opgenomen zijn in een binnenverbandse kerk. mij opgetogen komen vertellen, dat van hen helemaal niet gevraagd wordt te verklaren dat de vrijgemaakte kerken de enige ware kerk zijn — iets wat ik bij mijn toelating tot het ambt en bij mijn schorsing nog wel heb moeten zeggen (maar niet gezegd heb). Maar dat andere, het bewaren van de belijdenis, wordt nu sterker benadrukt.

Misschien overschat ik in dit proces de rol van Schilder. Maar nog eens: die dwingende probleemstelling in de dertiger jaren, heeft die niet een grote rol gespeeld? En weer, als deze analyse juist is, betekent dat niet, dat de binnenverbandse kerken Schilderkerken zijn. Gelukkig zijn er ook andere dingen van te zeggen. In het algemeen heerst er in Kampen een gezond gereformeerd theologisch klimaat, is mijn indruk. En toen het onder ons eens ging over de mogelijkheden van theologische opleiding en verschillende instituten de revue passeerden, heb ik uitdrukkelijk die van Kampen-binnen erbij genoemd, omdat daar een theologische traditie nawerkt die frisser nawerkt — ze werkt ook nú nog is dan in Apeldoorn. En nawerkt, wel direct. En mijn wens is, dat ze 't helemaal zal gaan winnen van de hier en daar en tijdelijk en vooral op gemeentelijk niveau ingetreden verstarring.

Wat ik bedoelde met het in geding brengen van Schilder's naam, was o.a. om een te overwegen, of zijn kerkelijke probleemstelling ons niet te lang zou kunnen hebben bezig gehouden. Natuurlijk is het probleem zelf niet door hem uitgevonden. Het ligt er voor ons allemaal, maar zijn probleemstelling was toch te ongeduldig. Dat is zeker niet minder geworden bij degenen die er later mee werkten. Dit ongeduld zette het kerkelijke leven onder een te grote spanning. We zijn er als vrijgemaakten allemaal een beetje verkrampt van geworden. Ik heb geleerd met het kerkelijke probleem wat laconieker om te gaan. We kunnen alvast beginnen met kerk te zijn, ook voordat we als belijders van hetzelfde geloof één geworden zijn. Laten we, ieder voor zich, de kenmerken van de kerk zeer serieus nemen en het verder eens op z'n beloop laten. In ieder geval zorgen, dat van ons later niet gezegd behoeft te worden, dat we de scheuren nog dagelijks groter hebben gemaakt. Dat is al heel wat. En eens komt het helemaal goed met de kerk, ook met haar eenheid.

■ **Polarisatie**

Werkelijk erg boos is prof. Douma geworden om wat ik over de polarisatie geschreven heb. Toch geloof ik, dat we het op dit punt meer eens kunnen worden, dan hij denkt.

In de eerste plaats is het de vraag, of ik met het 'veilige' rechts niet anders bedoeld heb dan het 'gemakkelijke', 'confortabele' rechts. Een keus voor het 'veilige' rechts lijkt mij ingegeven door vrees, die voor het 'comfortabele' rechts door gemakzucht. Dat maakt verschil. Ik verdenk Douma zeker niet van geestelijke gemakzucht.

Maar Douma zal met mij toch ook wel vinden, dat rechts vaak in verouderde en verstarde posities gevangen zit, die men niet durft verlaten, uit **vrees,** links terecht te komen. Er zijn althans in zijn kerken bemoedigende symptomen die er op wijzen, dat men dit met mij eens is.

Ik denk nu aan prof. Kamphuis' stellingname tegenover ds Wurmbrandt en prof. Van Bruggen's positiekeuze inzake Israël, waarmee ze, zowel de een als de ander, tegen rechts zijn ingegaan. Om beide uitingen ben ik blij geweest, al heb ik tegen beide bijdragen bedenkingen. Maar de vrijgemaakte allure die er uit sprak! Om niet automatisch aan de rechtse kant te gaan staan in deze problematieken, maar zelf na te denken en met een eigen geluid te komen, dat 't overwegen ten volle waard is. Wij hebben een traditie, die ons tot het theologisch narekenen van rechts verplicht. Ook van links, natuurlijk. Maar wij behoren meer bij rechts, dat geef ook ik volmondig toe. En door rechts te corrigeren kunnen we wel eens recht doen aan wat links te berde brengt. Dat heb ik met bemiddelen bedoeld.

Maar ben ik dan meteen een geestelijke nakomeling van Erasmus geworden? Als Douma dat van Kamphuis en van Van Bruggen zou beweren, zou hij vast geen algemene bijval vinden. Wat denkt Douma dat het efeect is van zo'n vergelijking bij mensen, die van Erasmus niet meer weten, dan dat 't een figuur is, die de strijd schuwde, geen kleur bekende en verder een halve humanist was?

De ietwat theatrale tirade, waarmee Douma zijn artikel afsluit, is dus onnodig stemming-makend, vind ik.

■ **De toon**

Hier kom ik toe aan de vorm, de manier van polemiseren. Ik ben nog niet vaak voorwerp van bestrijding geweest in de binnenverbandse pers. Slechts twee keer, geloof ik. Eenmaal in het Kerkblad van Gelderland/Overijssel/Utrecht, door ds F. Hey en nu in de Reformatie. Beide keren heb ik de indruk gekregen dat mijn persoon bij mijn bestrijders niet veilig is. Ik mis de achting, waarop ik recht heb en dat niet vanwege een titel, maar vanwege Christus en zijn gemeente, die ik in het ambt dien. Ook nu moet ik weer denken aan een psalmwoord (ps. 7 : 6) dat mij bij mijn schorsing vaak door het hoofd gespeeld heeft, over de vijand, die het leven ten aarde vertreedt en de ziel nederwerpt in het stof. Dat is een ernstige klacht, maar ik uit die toch maar eens.

En niet alleen voor mijzelf, maar ook voor de vele anderen, die op gelijke wijze in de Reformatie, van de oprichting af, behandeld zijn. Dit verder hoogstande en waardevolle blad staat in dit opzicht in een treurige reuk, al zijn er goede uitzonderingen. Ik denk bijvoorbeeld aan de zeer hoogstaande polemiek destijds tussen prof. Kamphuis en prof. Heering. Dat was erg fijn. Maar hoe dichter bij huis, hoe meer dit uitzondering wordt. (Ook Opbouw zelf trouwens heeft hier boter op z'n hoofd. Maar van de tegenstanders valt 't je meer op.) Ik wil me een ogenblik tot tolk maken van al degenen, wien de geestelijke mode van hun tijd niet toestond van hun gewondheid blijk te geven. 'Men mag zich niet laten kennen', was het devies of 'een man mag niet huilen'. Wij leven in een andere tijd en de mode heeft zich op die punt gewijzigd. Ik wil gewoon eens zeggen, dat 't zeer doet.

Van de messiaanse koning wordt in ps. 45 gezegd, dat genade, liefelijkheid over zijn lippen is uitgegoten. Hiermee pleit deze psalm niet voor liefiesdoenerij, want verderop wordt gezegd, dat de pijlen van deze goddelijke held dringen in het hart van 's Konings vijanden. Er mag dus met scherp geschoten worden, maar als ik 't voor 't zeggen heb, verkies ik zo'n doorschieting met pijlen boven de dood door steniging.

Ik druk me nu wat schokkend uit. Ik wil ook schokken. Laat men er eens over nadenken, want ik acht het niet uitgesloten, dat men op dit punt achteloos voortleeft in een traditie. Ik vind, dat 't zo niet kan. Laat Douma nu niet onmiddellijk zeggen, dat de liefde tot de kerk hem tot verontwaardiging bracht, want heus, er zijn meer mensen met liefde tot de kerk, ook tot zijn kerk.

■ Eigen taak en roeping

Tenslotte nog een poging, iets positiefs te zeggen, naar binnen toe. Voor de eigen mensen.
Prof. Douma schrijft: „Ik was van plan waarderende woorden in de rubriek 'Ethische Verkenningen' te wijden aan het besluit van de kerkeraad buiten verband Amsterdam-C. om geen huwelijken van gemeenteleden te bevestigen die reeds voor de burgerlijke huwelijksvoltrekking samenwonen... Maar de lust zou mij vergaan dat thans in ons blad nog te doen".
Zonder het te weten raakt Douma hiermee een teer punt aan van ons buitenverbanders. Velen bij ons leven bij alles wat er in onze kerken gebeurt of in onze bladen geschreven wordt, met de gedachte: wat zullen de binnenverbanders daarvan wel niet zeggen? Ze zijn gelukkig met het goedkeurende woord van die kant, zoals ze de afkeuring vrezen. Zo is hun geweten binnenverbands gebleven.
Als mijn redacteurschap van Opbouw iets zal betekenen in mijn eigen ogen, dan dit, dat ik onze mensen van onder deze gewetensdruk vandaan haal en hen op hun eigen voeten zet. Wij moeten niet proberen op binnenverbandse wijze buitenverbands te zijn. Dat verliezen we altijd. Met alle frustratie van dien. Ons is een eigen taak en roeping toegevallen. Wij zijn namelijk, door het wegvallen van de oude structuren, met onze gereformeerdheid op straat gezet. Praktisch zonder behuizing. Wij zijn daardoor wel genoodzaakt het gereformeerde te gaan gebruiken in plaats van het te verdedigen. Het moet nu tot ons doordringen, dat niet wij dienstbaar zijn aan het gereformeerde verleden, maar dat het gereformeerde verleden dienstbaar is aan ons. Het staat tot onze beschikking, (vgl. 1 Cor. 3 : 23).
In het woord gereformeerd komt een welomschreven geloofsinhoud mee, zeg maar de drie formulieren van enigheid. Best. Maar in het woord gereformeerd zit ook een houding: het laatste woord aan de Schrift boven alle tradities uit. Volgens deze houding kun je gereformeerd zijn zelfs tegen de formulieren in en niettemin toch in eenheid van geloof met de vaders staan.
Natuurlijk, in het centrale is er continuïteit, daar staat de Heilige Geest borg voor, als we eerbiedig om zijn leiding vragen. Maar wat wij nodig hebben is de vrijheid van het experiment. Niet doldriest, niet onverantwoordelijk, ik weet dat allemaal wel. Maar toch, we hebben het nodig en we krijgen het ook. En zelfs als we fouten maken, krijgen wij het nog. God heeft ons die ruimte gegeven langs een pijnlijke weg. Nu moeten we er erg zuinig en dankbaar mee omgaan. Bedenk: als de gemeente van Straatsburg uit Calvijn's dagen — een gemeente waaraan wij voor de eredienst zoveel te danken hebben — tot een vrijgemaakte classis binnen verband had behoord, dan was er daar nooit wat van de grond gekomen.
Er is iets opengebroken en nu moeten wij ook zo open mogelijk zijn. En ons dan door degenen die van buiten komen (let wel: echt van buiten, zonder traditie), vragen laten stellen: waarom dit zus, waarom dat niet zo? En dan komt er een prachtige uitwisseling tussen de ervaring van binnen en het enthousiasme van buiten. Een bijzonder gelukkig huwelijk kan dat worden, als de Here het zegenen wil. Mag ik hier eens zeggen, hoeveel ik geleerd heb van juist mijn buitenkerkelijke catechisaties?
Maar als wij met ons geweten binnenverbands blijven, verspelen we onze kansen, lopen we onze taak en roeping mis. Dat betekent niet, dat we met de rug naar het binnenverband gaan staan. We blijven naar ze luisteren, want ze hebben veel te bieden. Maar we luisteren in vrijheid. In de vrijheid waarin Paulus stond, toen hij schreef: nu raakt het mij zeer weinig, of ik al door u of door enig menselijk gericht geoordeeld word ... Hij, die mij beoordeelt, is de Here." (1 Cor. 4 : 3, 4).

H. SMIT — DEN HELDER

BIJBELSE RAADGEVINGEN

De beste assurantie-polis

Paulus wist zich goed verzekerd.
Hij roemt daarover in Romeinen 8 : 38, 39: 'Ik ben verzekerd dat noch dood noch leven, noch engelen noch machten, noch heden noch toekomst, noch krachten, noch hoogte noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onze Heer'. Alround verassureerd!
Ook andere kinderen Gods horen we met blijdschap over hun assuranties spreken: In God is al mijn heil, mijn eer! Wat zal een nietig mens mij doen? Dat gaf hun rust en grote vrede.
Ze zagen de rechtvaardige nooit verlaten, noch zijn zaad zoekende brood. Ze vreesden niet voor de schrik van de nacht, voor de pijl die des daags vliegt, voor de pest die in het duister rondwaart, voor het verderft dat op de middag vernielt.
Wie anderen dan zo onrustig in de weer ziet met hun verzekeringen voor dit en voor dat, soms meer dan verantwoord is ten opzichte van hun beperkt inkomen, die zegge maar eens tot zijn vriend of broeder: waarom zo onrustig? Is er dan geen God meer, die over ons leven en levensomstandigheden beschikt? Vertrouw toch op de HERE!
Het assurantiewezen is een nuttige maatschappelijke instelling. Het is ook niet meer uit het economisch bestel onzer dagen weg te denken. Maar ik benijd niet het beroep van agent of inspecteur van een verzekeringsmaatschappij als hij dagelijks in zijn werkkring moet constateren, hoe hij zeer velen het verzekerd zijn van Gods gunst minder aandacht en zorg vraagt dan te weten: hoe zal ik mij voor alles veilig stellen?
Wie in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die vernacht in de schaduw des Almachtigen. Dat is de beste assurantie-polis. En niemand van Gods kinderen heb ik nog horen klagen over de premiekosten. Het is ook een premievrije verzekering.

Bilthoven. B. Telder

Woord zònder belijdenis

Er zijn christenen, die het hebben van een belijdenis afkeuren, omdat dit volgens hen tekort doet aan de genoegzaamheid en het gezag van de Bijbel. En er zijn christenen, die de belijdenistrouw betrachten en eisen op een manier, die ons haast doet vergeten, dat Gods Woord alléén de kracht tot behoud is. Het trieste is, dat deze uitgesproken tegenstanders elkaar in de kerkgeschiedenis zowel bestrijden als oproepen! Zij betreuren elkaars optreden van harte. En tegelijk bestáán ze er in zekere zin van! We zullen het nu hebben over de eerstgenoemde stroming.

■ Een „motto" getoetst

„Het Woord alleen, de belijdenis is maar mensenwerk!" Dat lijkt een ijzersterk motto. Maar **is** het dat ook? En is het wel zuiver? Men is het er algemeen over eens, dat het belijden bij het christenzijn inbegrepen is. Dat blijkt uit Matth. 10 : 32-33, uit Rom. 10 : 9-10 en vele andere plaatsen. In Zondag 12, vr./antw. 32 wordt aan deze Schriftgegevens dan ook recht gedaan. We moeten altijd bereid zijn tot verantwoording aan al wie ons rekenschap vraagt, zegt Petrus (I Petr. 3 : 15). Dat betekent op zijn minst, dat we niet mogen volstaan met een simpel: „Wat ik geloof staat in de Bijbel". Dat zou in de konkrete situatie vaak praktisch neerkomen op een verschuiven en zelfs op een ontwijken van het antwoord. Neen, het is onze taak kort, puntig en duidelijk te zeggen wàt we geloven. De beschikbare tijd zal vaak in minuten te tellen zijn! We hopen van harte, dat onze verantwoording de ondervrager zo „pakt", dat hij naar de bron zelf, de Bijbel, zal grijpen. Onze belijdenis mag dan een introductie zijn. Niet meer, maar ook niet minder! Ook hier is ons belijden mensenwerk! Maar niemand kan het zien als een „concurrent" van de Bijbel. En het is ook allerminst zinloos! Natuurlijk denkt niemand eraan in dit verband het „mensenwerk-motto" te gebruiken. Maar waarom dan eigenlijk wel tegen het **hebben** van een belijdenis?

■ De eigenlijke bezwaren

Wat is het verschil tussen het **doen** van belijdenis en het **hebben** van een belijdenis? Ik zou op drie punten van belang willen wijzen:
1. Het element van **verduurzaming.** Ik treed belijdend in het spoor van de vaderen. Ik sluit me aan. Ik gebruik hùn woorden als de mijne. Wordt op deze wijze het spontane van de „verantwoording-inééns" niet gedood? Treedt er geen bevriezing en verstarring op?
2. Het element van **gemeenschappelijkheid.** De verantwoorwoording die Petrus bedoelt zal heel vaak een zeer persoonlijk karakter dragen. Ook in dit opzicht zou men van „spontaan" kunnen spreken. Maar de kerkelijke belijdenis vangt aan met: „Wij geloven **allen** met het hart en belijden met de mond..." (Art. 1 NGB). Is die „vergemeenschappelijking" ook niet een faktor die tot bevriezing en verstarring moet leiden?
3. Het element van de **geldigheid.** Het al dan niet meedoen aan het belijden is in de kerk geen zaak van vrijblijvendheid! De belijdenis heeft ook een kritische functie. Wie niet meezingt of „vals" zingt in het koor wordt daarop aangesproken. Maar is het nog wel mogelijk spontaan en van harte te belijden, als de belijdenis deze „bij-functie" krijgt? Dreigt hier ten derden male niet het gevaar van verstarring en bevriezing?

Driemaal dus verstarring en bevriezing. Wanneer deze elementen werkelijk tot de onvermijdelijke bagage van een kerkelijke belijdenis zouden behoren, dan zou die belijdenis inderdaad een stain-de-weg zijn voor de werking van het Woord dat levend en krachtig is! Dàn wel, ja. Maar moeten we het zo stellen?

■ De Heilige Geest — het moment en de duur

Wanneer de apostelen gebracht zullen worden voor rechtbanken, dan zal hun in die ure gegeven worden, wat ze moeten spreken — door de Geest des Vaders (Matth. 10 : 19-20). De Heilige Geest is actief tegenwoordig in het unieke spanningsmoment van hun loopbaan. De „ure" — het moment!
De Vader zal aan de discipelen een andere Trooster geven, de Geest der waarheid, om tot in eeuwigheid bij hen te zijn — blijvend (Joh. 14 : 16-17). En „blijvend" wil toch op zijn minst zeggen, dat de Heilige Geest niet op elk moment weer begint alsof er niets gebeurd is, alsof er geen geschiedenis is. Daar hebben we de continuïteit, de duur!
Haalt u moment en duur niet uit elkaar! „In die ure" doet de Geest de discipel spreken als een kind van zijn Vader (met grote V) — wonderlijke hulp in nood! Het moment!
Maar die discipel zal tegelijk kunnen en mogen spreken als een kind van zijn vader (met kleine v), als iemand die instemt met een lied dat er in de kerk al was. De duur!
Het wonder van de Geest is, dat dit lied de discipel geheel „eigen" geworden is. Dat het spontane van zijn belijdenis niet wordt gedoofd. We mogen de Heilige Geest niet maken tot iemand die alleen maar per moment en per impuls aanwezig kan zijn en die ons alleen maar tot een soort „wegwerpbelijdenis" zou kunnen brengen.
Hij is er in de „ure" èn voortdúrend. Hij schenkt hier en nu en duurzaam de zegen van zijn kracht.

■ De Heilige Geest — enkeling en gemeenschap

In Hand. 4 : 32 lezen we dat de menigte van de gelovigen één van

Vervolg op pag. 178

D. W. L. MILO — VIERHOUTEN

Leven en laten leven

Onder de titel „Mars voor het leven", gaf de Schotse Daily Express de vorige maand een verslag van een ongewone demonstratie. Nu ook de Britse regering de legalisatie van abortus provocatus (opzettelijke vernieling van ongeboren leven) overweegt, kwam de bevolking van Engeland en Schotland massaal in het geweer. Laat Brittannië, en vooral Schotland, in zijn „splendid isolation" misschien wat achter zijn geraakt bij de Westerse ontwikkeling — déze achterlijkheid is een achterlijkheid-in-het-kwade. En daarom geven wij u hieronder de vertaling van het artikel uit het door de beroemde Lord Beaverbrook gestichte blad.

—o—

„Als treurenden, die rouw dragen om hun dode, wandelden zondag ongeveer honderdduizend mannen, vrouwen en kinderen in optocht door Glasgow en London — om daar hun persoonlijk protest uit te brengen tegen het wetsontwerp voor abortus.

Het enige geluid was de zang van vaandelzwaaiende groepen, die het protest trachtten te smoren. Maar als zij te Glasgow schreeuwden tegen de optocht, keerde iedere demonstrant hun zwijgend de rug toe. Of ook: de demonstranten marcheerden zingend om de 10.000 schreeuwende contra-demonstranten heen. „Elke moeder gaarne moeder", zongen ze ... en: „Ieder kind wordt graag verwacht". Daar tegen in klonk het: „Abortus — het recht van de moeder om zelf te kiezen!" Toen het lawaai aangroeide herinnerde de organisator zijn mensen er aan: „Dit is een vreedzame, ordelijke en zwijgende demonstratie!"

Kamerleden, ministers, priesters, nonnen en andere mensen waren gekomen van plaatsen als Aberdeen, Dundee, Fyfe, Edinburg en Greenock, om naar de Schotse gynaecoloog te luisteren, dr Whitelaw.

In London marcheerden 80.000 mensen in een van de grootste demonstraties, die de stad ooit gezien heeft. Communistische kamerleden, liberale vrouwen en leden van de nationale studentenunie — ze waren allemaal present om hun ongenoegen over de anti-abortus-demonstratie te doen blijken. De politie was in sterken getale aanwezig, om een levende barricade tussen beide partijen te handhaven.

—o—

De protestmars eindigde in een massale bijeenkomst in Hydepark, georganiseerd door de stichting tot bescherming van het ongeboren kind. De politie, lang te voren verwittigd, verwachtte de grootste demonstratie van deze eeuw tegen een bizondere wet; ze kreeg gelijk. Er waren zelfs demonstranten uit België, Frankrijk en Denemarken. Op Whitehall wierp elke demonstrant — zoals belangstellenden bij een begrafenis — een witte bloem in een mandwieg: symbool van de stichting.

In Glasgow ging men na afloop in stilte naar de kathedraal. Verpleegsters legden zeven witte kransen, een in de vorm van het Sint Andrieskruis, bij het doopvont neer. In de bijeenkomsten kon men horen:

> (dr Whitelaw in Glasgow:) Vandaag leven de doktoren in het wegwerpstadium. We hebben wegwerpnaalden, wegwerpspuiten, wegwerphandschoenen en wegwerpkatheters. Zeven jaar geleden is aan de lijst de wegwerpbaby toegevoegd.
>
> (James Hamilton, Labourlid:) Laten we de abortus van Glasgow onthouden: toen in het Stobhill-Ziekenhuis in 1969 een levende vrucht werd aangetroffen. Het kind was in een papieren zak buiten gezet, omdat de behandelende geneesheer niet klaar was. Men hoorde het buiten en toen het binnengehaald was bleek het goed levensvatbaar te zijn. Later stierf het echter van koude en ontbering.
>
> (Malcolm Muggeridge in London:) De jaarlijkse moord op honderden en duizenden ongeboren kinderen is vandaag een even aanvaard onderdeel van onze levensstijl geworden als de jaarlijkse verkeersongevallen."

—o—

Kort voor ik deze dingen te lezen kreeg, zond iemand me het kwartaalsblad „Laat Leven", orgaan van de „Vereniging ter Bescherming van het Ongeboren Kind". Het lijkt me juist, u iets meer hierover te vertellen. Onbekendheid met de nationale en internationale misdaad van abortus provocatus kan immers tot medeplichtigheid leiden, laat staan tot mede-verantwoordelijkheid.

Het doel van deze vereniging is: te bevorderen dat het leven van de nog niet geboren mens wordt beschermd, vanaf het moment van de bevruchting. Om dit doel te bereiken streeft de vereniging naar een goede begeleiding van de zwangerschap, naar verspreiding van haar overtuiging en naar samenwerking met instanties, die hetzelfde doel nastreven.

H. AMELINK — LANGERAK

De brief aan de Efeziërs

Een leven uit feiten. 2 : 4-5

In de onpeilbare diepten van onze schuld is God reddend verschenen in Jezus Christus. Hij heeft ons van dood levend gemaakt in Christus. We zijn met Hem opgewekt. We worden door Zijn kracht opgewekt tot een nieuw leven.
Ik zou me kunnen indenken dat iemand, bij aandachtig turen op deze verzen, de vraag voelt opkomen: vergeet Paulus hier niet het kruis te noemen? Hij zegt immers elders dat hij van niets anders weten wil dan van Jezus Christus en Die gekruist?
Toch is het niet iets dat Paulus vergeet. Hij spreekt van onze opwekking in Christus. Je kunt daarover alleen spreken als je ook weet van de kruisdood van de Heiland en dat in rekening brengt. Hij is de Gekruisigde, maar wat meer is, de Opgewekte. Rom. 8 : 34.
Dat wat meer is brengt Paulus hier in rekening. Omdat de dood de soldij van de zonde is, is door de opwekking, als daad van de Vader, bewezen dat er volkomen voor de zonde betaald is.
De Vader heeft Hem uit het graf geroepen. De opwekking van de Christus, de Middelaar, is het bewijs dat de woorden aan het kruis „het is volbracht" volkomen waar zijn.
Uit deze feiten mogen we leven. De werkwoordvormen in het Grieks maken duidelijk dat het gaat om feiten uit het verleden, die waar gebeurd zijn, die een blijvende betekenis hebben tot vandaag toe. Als dit niet waar zou zijn, de dood, de opstanding en de hemelvaart van Christus, dan zijn we de beklagenswaardigste van alle mensen, zo zegt Paulus in 1 Cor. 15.
In dat zelfde hoofdstuk maakt hij duidelijk dat het maar een dom gedoe is om het getuigenis van de apostelen en anderen over de dood en de opstanding niet te aanvaarden. Het is net zo dom als niet te geloven dat Willem van Oranje geleefd heeft.
We staan of vallen met deze heilsfeiten. Feiten die het heil hebben bewerkt. De plaats en de data van deze feiten zijn aan te geven. Het is geschiedkundig en aardrijkskundig bepaald. Toen en daar is de grote omkeer gekomen.

Een leven met uitzicht. 2 : 6, 7

Juist vanwege de feiten uit het verleden is ons leven een leven met een uitzicht. We zijn met Christus opgewekt. We hebben met Christus een plaats in de hemelse gewesten. Die hemelse gewesten spelen nog een rol in deze brief. In 1 : 3; in 6 : 12 en ook in dit deel van de brief.
Misschien denkt iemand: ja maar, Christus is geplaatst in de hemelse gewesten, maar wij nog niet.
Om dit te begrijpen, moeten we het belovend spreken van de H. Schrift verstaan. De HERE zegt tegen Abraham, als hij in Kanaän komt: dit land heb Ik u gegeven. Terwijl hij er nooit iets van in bezit heeft gehad, behalve een graf. Mozes spreekt in zijn afscheidsrede tot het volk Israël, als ze nog niet in het beloofde land zijn, als het nog helemaal veroverd moet worden: dit land dat

Het is opvallend, dat in deze eeuw, die internationaal zoveel aandacht vraagt voor de „rechten van de mens" ... het grootste onrecht aan de meest hulpbehoevende mensen wordt begaan, in steeds meer landen, via wettelijke regeling. Het is mede opvallend, waar de medische wetenschap met talloze kunstmiddelen het leven van de mens weet te verlengen, dat juist de medische wetenschap datzelfde menselijke leven in zijn aanvang tracht te doden. En het is bizonder opvallend, dat — waar overal de doodstraf is afgeschaft als „onmenselijk" — de doodstraf massaal wordt toegepast op menselijke wezens, wier enige schuld is: dat ze zich ongewenst aandienen.

Nederland loopt in dezen bepaald niet achter, zo blijkt uit genoemd blad. Afgedacht van de hiervoor gegeven tekening van Engels-Schotse demonstraties geeft „Laat Leven" dit overzicht:

> „Het bleek dat in België een liberaliserend wetsontwerp terzijde is gelegd en dat er nog vervolgingen worden ingesteld. Bij de Franse associatie bestond grote verontwaardiging over de vruchtafdrijving bij Franse vrouwen, die zich daartoe per bus naar Nederland begeven. Sommigen moesten onmiddellijk na terugkeer in Frankrijk in het ziekenhuis worden opgenomen. De organisatie Laissez-les-Vivre wil zich met een klacht over het in Nederland in de hand gewerkte abortus-tourisme wenden tot de Nederlandse regering en tot de leden van de Staten-Generaal.
>
> ... Bleek dat in andere landen, met name in Oostenrijk en Duitsland, de strijd veel scherper wordt gevoerd dan bij ons. In Oostenrijk heeft het parlement inmiddels de abortus geliberaliseerd (vrijgegeven) met een meerderheid van twee stemmen. Men wil nu tegen deze wet een referendum (volksuitspraak) organiseren; ook in Zwitserland, waar de vruchtafdrijving buiten de katholieke kantons steeds meer veld wint, wordt een referendum voorbereid. In Frankrijk zijn de ontwerpen in het parlement blijven hangen. Intussen is weer een nieuw initiatief-ontwerp ingediend, dat abortus poogt te voorkomen door de ongewenste kinderen ten laste van de staat te brengen."

Prof. dr H. van Staelen, werkzaam in Japan, wees er op, dat de gevolgen van abortus in Japan onder meer inhouden: dat de Japanse vrouwen veel harder en tegelijk zeer onevenwichtig in hun zieleleven zijn geworden. Veel Japanse geleerden zijn hierover ten zeerste verontrust. Hij constateerde dat de abortus provocatus vanuit het Oosten naar het Westen opdringt en gaat geloven aan Spengler's „Untergang der Abendlandes".

Een katholiek godsdienstleraar M. Magnus zei:

> „Vanaf het ogenblik dat de mens, in een waanzinnige roes van zelfaanbidding, als enige norm van zijn handelen zichzelf stelt, los van zijn verhouding met de heilige God, kan hij alleen nog maar gebonden worden door wetten, die hijzelf heeft gemaakt en die hij dus ook zelf kan veranderen.
>
> Het invoeren van de term „bevrijding", die meer en meer de term „verlossing" verdringt, is ook zeer bedenkelijk. De moderne mens, zo zegt men, moet niet verlost worden van zijn zondigheid, door terugkeer tot de barmhartige God; hij moet bevrijd worden, niet van zijn zondigheid, niet van zijn schuld, maar van zijn schuld**gevoelens.** En die bevrijding moet gebeuren: niet door een bekering van de mens tot God — maar omgekeerd door een aanpassing van de morele wet.
>
> Zo eist men ook, in naam van de vrouwen-emancipatie, het recht op „baas te zijn in eigen buik".
>
> Men moet toch echt blind zijn om niet in te zien hoe onmenselijk een moraal is, die alleen de mens als norm stelt. Losgescheurd van zijn verhouding tot God ontaardt de mens onvermijdelijk, en wordt hij zelfs bedreigd in zijn biologisch bestaan en in zijn voortplanting. Teilhard de Chardin heeft eens gezegd, dat de mensheid biologisch ertoe gedwongen zal worden te kiezen tussen zelfmoord en zelfaanbidding. De enige waarborg, die de menselijke waardigheid absoluut veilig stelt, is het gelovig aanvaarden van het Absolute, van God.
>
> Wie de ware God weigert te aanbidden zal moeten knielen voor het gouden kalf van sex, geld of macht.
>
> Men heeft de mond vol van bevrijding in verre landen — maar intussen maakt men ons volk verslaafd aan de sex. En toch kunnen wij de ware bevrijding slechts verwachten van Jezus en zijn Kruis".

—o—

Er staan veel meer blangrijke en oriënterende zaken in dit kwartaalsblad. Bijvoorbeeld uit het openingscollege van de Leidse hoogleraar E. V. van Hall, die een scherpe tekening gaf van de huidige toestand in ons land: gynaecologen, die jaren geoefend zijn in het sparen van levens, moeten zich nu ombouwen tot het vernietigen van levens ...

Maar genoeg hierover. Geleerden mogen trachten de aanvang van het menselijke leven te dateren ... God de Heere ziet het menselijke leven reeds als menselijk leven aan: vanaf het „vormeloos begin" in de moederschoot. En de dagen van ons leven, die nog komen moesten, stonden toen al in zijn boek opgeschreven, zegt psalm 139. Wie de preek van wijlen prof. B. Holwerda over psalm 139 heeft aangehoord, heeft voor zijn leven begrepen hoe nauw het steekt bij de God-des-levens.

Indien u, door het voorgaande, opnieuw de nationale zonde van het abortisme hebt verafschuwd ... wees even praktisch. Geef u op als lid, donateur of contribuant aan de Vereniging ter Bescherming van het Ongeboren Kind te Amsterdam. Dat betekent f 12,50 voor lidmaatschap en blad, op postgiro 2 58 57 80. Dan dóet u er wat aan!

HULP BIJ BIJBELSTUDIE

de HERE u gegeven heeft.
Omdat God zo betrouwbaar is daarom kan er over toekomstige gaven en zegen gesproken worden in de verleden tijd. Daarom kan Paulus zeggen dat we met Christus opgewekt en dat we met Hem een plaats hebben in de hemelse gewesten.
Dan komt er het zwaargeladen vers 7. Er gaat iets van de heilrijke feiten zichtbaar worden in deze wereld. De gedachte van zinvolle leven en van de zinvolle geschiedenis zit erin.
Sedert Pinksteren is de geschiedenis bepaald door de feiten van de dood en opstanding van Christus en de daarop volgende hemelvaart. De eeuwen worden erdoor bepaald. Het zal leiden tot de wederkomst van Christus. De jaren worden genoemd naar Jezus Christus.
Wat is ervan te zien in onze tijd? Lijkt het er niet veel meer op dat de invloed van het Evangelie steeds meer verder taant?
Nu, toch is er wel wat van te zien. Als we maar open ogen hebben en de kleine dingen niet verachten. Het is te zien in het feit dat we het Evangelie hebben en ons dat niet hoeven laten af te nemen door het moderne levensgevoel. Het is te zien in het feit dat het Evangelie nog verkondigd wordt. Ef. 4 : 11. Het is te horen in het gebed van een klein kind en in alle lust om naar de wil des Heren te leven. In elke bekering. In alle verlangen om de genade Gods te laten doorwerken in ons leven en in het leven.
Dwars door de ondergang van onze tijd komt er óf een nieuwe tijd óf de nieuwe wereld.
Er is een belofte over bomen en bloemen. Over bossen en bergen. Over atomen en over de ruimte. Ef. 1 : 10. Dat is het geheim van Gods plan van eeuwigheid.

Een leven uit genade. 2 : 8-10

Door genade zijn we behouden. 1 : 5. Hier komt dat terug. Het geloof is een gave Gods. Ik heb wel eens gemerkt dat men dit moeilijk vindt. Men zegt dan: als die gave je nu eens niet wordt gegeven?
Door zo te vragen laat men Paulus en heel de Schrift iets anders zeggen dan wat duidelijk bedoeld wordt. Zeker, het is een gave Gods. Dat moet steeds weer herhaald worden tegenover hen, die het van zich zelf of van werken der wet verwachten.
Maar dat neemt niet weg dat het gave is die God wil geven en heeft gegeven. Een gegeven gave. Denkt U maar aan de verdorven staat, waarin de Efeziërs verkeerden voordat zij op de Heiland gingen vertrouwen. Denkt U ook maar aan Paulus zelf die uit een diepe duisternis wordt getrokken. Daarom zijn de woorden — door genade zijt ge behouden — niet bestemd om iemand van het Evangelie af te houden, maar alleen bedoeld om hem aan te sporen het wonder van de genade te laten zien.
Niet uit werken der wet.
Toch moeten we wel het goede werken. Het gaat in deze brief over het herstel van alle dingen. Daarom gaat het ook over een nieuwe mens. Daarom moeten we ook in goede werken wandelen. Maar wij behoeven de goede werken niet op te zoeken. Want die zijn door God bereid. God opent de deuren, waardoor wij binnen mogen gaan. Een leven van goede werken is een mogelijkheid omdat we in Christus Jezus daartoe geschapen zijn.

Vervolg van pag. 175

Woord zònder belijdenis

hart en ziel was. Weer een wonder van de Heilige Geest. In de wereld brengt men het hoogstens tot uniformiteit — éénheid van vòrm. In de gemeente gaat het dieper. De enkeling lééft in de gemeenschap; de gemeenschap is gericht op de enkeling in zijn nood (zie het vervolg). Eénheid van hart mag leiden tot een éénstemmig lied, waarin het méézingen met de anderen geheel samenvalt met het eígen geluid. Hoe vaak heeft de gemeente de Geest bedroefd en haar rijkdom niet beseft! Dan verdween die rijkdom ook. En dan werd ook het probleem enkeling-gemeenschap levensgroot! Maar we mogen in het bestaan van dat probleem niet berusten!
Daarom moeten we de Heilige Geest niet maken tot iemand, die ons alleen maar brengen kan tot een strikt-individuele belijdenis en niet tot een gemeenschappelijke. Deze scheiding mag begrijpelijk zijn, als men alleen maar ziet op het menselijke reilen en zeilen van de gemeenteleden. Maar ze is niet door geloof ingegeven! En daarom zal ze ook de verschraling van het geloof in de Heilige Geest en van de gemeenschap bevorderen!

■ De Heilige Geest — kritische beoordeling

In I Thess. 5 : 19-21 zegt Paulus: „Dooft de Geest niet uit, veracht de profetieën niet, maar toetst alles en behoudt het goede". Paulus heeft het daar over de genadegave van de profetie, waardoor de Geest zich uitte in het midden van de gemeente. Men mag die profetie niet van onwaarde achten; men moet haar ook niet zonder meer laten gelden. „Toetst alles . . .". Het is opmerkelijk, dat dat Geest hier niet een aparte en zelfstandige geloofwaardigheid voor Zich opeist. Hij wil zijn eigen uitingen laten toetsen aan het evangelie van Christus. Hij begeert geen gezag **naast** het Woord van God! Hoeveel temeer moet dan elke profeet, elke belijder de toetsing aanvaarden! En ook elke belijden**is.** Maar de Geest géeft wat Hij eist. De voor ons onoverbrugbare kloof tussen de hartelijkheid van de vreugde en de onderworpenheid aan kritische beoordeling overbrugt Hij. De belijder-in-vrijheid verlangt ernaar uit te komen als een slááf-van-Christus!
Daarom moeten we ook de kritische functie van de belijdenis niet verwerpen. Evenmin als we haar moeten verabsoluteren. Zij mag het éérste signaal geven. Zij heeft niet het láátste woord. Dat is voorbehouden aan het Woord van God.

■ Gevaar en tegenstand

Het „mensenwerk-motto" blijkt niet zo sterk te zijn. Als we ons achter deze banier begeven gaan we — meest onbedoeld — op een gevaren-weg:

1. Actualisme (het moment tegenover de duur);
2. Individualisme (de enkeling of de „singuliere" groep tegenover de gemeenschap);
3. Autonomie (de spontaneïteit als uitbanner van de beoordeling).

We moeten ons dan ook niet verbazen als we op deze weg niet maar tegenstand in het algemeen maar ook een geduchte „tegenpóól" ontmoeten: het Confessionalisme. Daarover iets een volgende maal.

J. MEESTER — AMSTERDAM

Thomas van Aquino (1225-1274)

Over zijn invloed

De invloed van Thomas in kerk en theologie is geweldig. Nog steeds. We wijzen in de eerste plaats naar zijn invloed in de r.k. kerk en theologie. De thomistische wijsbegeerte is het systeem geworden, waarvan deze kerk zich bij haar onderwijs bij uitstek bedient. Zij kan naar het woord van paus Pius XI als de eigen wijsbegeerte van de katholieke kerk worden beschouwd, schreef dr F. Sassen in 1933. Daarin is bij alle verandering in de praktijk bij Rome, die we in ons land meemaken, niet veel gewijzigd. Dit houdt echter niet in, dat ook maar één wijsgerige theorie van Thomas als zodanig tot dogma zou zijn verheven of de bovenredelijke waarde van een geloofsartikel zou hebben verkregen. De pausen hebben sinds de heiligverklaring van Thomas een bijzondere voorkeur voor het thomisme vertoond. Maar ook een pauselijke aanbeveling kan aan een wijsgerige stelling niet die innerlijke objectieve evidentie verlenen, die naar thomistisch inzicht nodig is om haar met zekerheid te bevestigen, maar zij dient voor „ieder die de waarheid lief heeft, een aansporing te zijn, om de leer, die wordt aanbevolen, met aandacht en zonder vooringenomenheid te onderzoeken, in het vertrouwen, dat het onderzoek niet zonder vrucht van waarheid zal blijven", aldus de r.k. Sassen.

Er zijn zelfs verbindingen en verbindingsmogelijkheden tussen neothomisme en moderne filosofie. Het neo-thomisme van thans benadert van grondslagen van Thomas uit, ook de vragen die in onze tijd aan de orde zijn. Met een zekere voldoening schrijft dr H. Robbers, S.J. in zijn opstel in Cultuurgeschiedenis van het Christendom, deel II, [1]) dat moderne wijsgeren niet langer stilzwijgend aan het scholastieke denken voorbijgaan. Bernard Russell heeft in alle eerlijkheid bekend, schrijft Robbers, dat thomisme niet slechts van historisch belang is, doch een levende invloedsfactor betekent, evenals Plato, Aristoteles, Kant en Hegel en in feite meer dan beide laatstgenoemden. Toen velen meenden boven de middeleeuwse filosofie uit te zijn gekomen en met Thomas te hebben afgerekend, bleek de beweging der geschiedenis niet alleen nieuws voor de dag te brengen, maar meermalen ook aan het oude een nieuwe betekenis te verlenen." Het neo-thomisme dat wel een van de markantste wijsgerige richtingen is onder de Katholieken, wil teruggrijpen op de gedachten van de 13e eeuwse denker St. Thomas van Aquino en deze naar de moderne tijden voeren, menend dat daarin nog steeds vruchtbare kiemen liggen voor nieuw leven." Robbers in 1957.
Vragen we naar een verklaring van dit merkwaardige verschijnsel van de actualiteit van het denken van Thomas tot in onze moderne tijden toe dan willen wij hier volstaan met te wijzen op twee dingen. In de eerste plaats op de genialiteit van het denksysteem van Thomas. Dat systeem is zó geniaal dat het de eeuwen door het volhoudt om wijsgeren te boeien en bezig te houden. Dat is formidabel. In de tweede plaats wijzen we op de gemeenschappelijke basis die èn onder Thomas' denken èn onder het denken van veel moderne wijsgeren ligt, en dat, terwijl er eeuwen tussen de één en de anderen liggen. Die gemeenschappelijke basis is de waardering van de menselijke kennis. Thomas en deze moderne wijsgeren zijn van mening dat de menselijke kennis in staat is tot het gebied van de allerdiepste werkelijkheid door te dringen.
Schriftuurlijk genormeerd denken zal zulke geweldige uitspraken niet doen. Dat zal niet zulke verwaande posities innemen. Schriftuurlijk genormeerd denken zegt, dat de geschapen werkelijkheid niet te doorgronden is met onze menselijke kennis. En dan de Schepper Zelf? Er is geen sprake van dat onze menselijke kennis Hem zou kunnen vatten. God is groot en wij begrijpen het niet, om een woord van de apostel te citeren.
Thomas meent dat het **zijn** een gemeenschappelijke categorie is waaronder God en ook wij, schepsels, vallen. Er is volgens Thomas **overeenkomst, analogie,** tussen het **zijn** van God en het **zijn** van de schepsels. Het **zijn** hebben God en wij gemeenschappelijk. Hij heeft geen oog voor het oneindig kwalitatief onderscheid tussen de Schepper énerzijds en het geschapene anderzijds. Daardoor komt het dat hij geen grenzen kent voor ons menselijk kennen. De allerdiepste werkelijkheid is te doorgronden met het intellect. Nou, hierin gaan allerlei humanistische wijsgeren van onderscheiden schakering met Thomas accoord. Er ligt, om zo te zeggen, een gemeenschappelijke denkbasis aan Thomas' systeem en aan moderne wijsgerige richtingen ten grondslag. Die ligt ten grondslag aan het r.k. kerk- en theologiesysteem in de meest brede zin van het woord.

In de tweede plaats willen wij wijzen op de invloed van Thomas in de protestantse en met name in de gereformeerde theologie en via de theologie in de kerk.

In de begintijd van de reformatie van de 16e eeuw is er een zéér radicale kritiek geweest op de grote kerkleraars van de middeleeuwen, waartoe ook Thomas behoorde.
We denken bij de radicale kritiek vooral aan Melanchton. In de eerste uitgave van zijn geloofsleer, de eerste geloofsleer in de kring van de jonge reformatie, brak hij volledig met de scholastiek van Thomas. Dat was in 1521. Men lette op dit jaartal. In 1520 was de pauselijke ban over Luther uitgesproken. In juni 1520 was de pauselijke bul verschenen, waarin een-en-veertig uitspraken van Luther als ketters verworpen werden. Hij moest deze binnen zestig dagen herroepen. Zo niet dan zou hij als veroordeelde ketter worden beschouwd met al de gevolgen van dien. We kennen de afloop. In december van datzelfde jaar verbrandde hij de bul plechtig voor de poort van Wittenberg in tegenwoordigheid van professoren en studenten. Dat was toen een geweldige daad. Alle banden waren doorgesneden. In het volgende jaar kwam Melanchton's boekje dat een eerste korte, reformatorische geloofsleer bevatte. In mijn Duitse vertaling van Friedrich Schad, 1931, staat een woord ter begeleiding van

[1]) Elsevier, Amsterdam/Brussel, 2e druk 1957.

Ik droom alreê

Ik droom alreê van U, mijn kind,
en van de blijde dagen,
dat samen wij, en welgezind
(vliegt dagen, vliegt voorbij gezwind!)
ons lief en leed gaan dragen,
lief en leed gaan dragen,
samen . . . . .

Ik droom alreê van U, mijn kind,
en ga ik langs de straten,
daar heimlijk in mijn harte weunt
't gedacht daar al mijn hoop op steunt:
God zal mij U toch laten!
zal mij U toch laten,
laten . . . . .

GUIDO GEZELLE

Ik droom alreê van U, mijn kind.

dr Karl Heim, destijds hoogleraar in de theologie te Tübingen. Heim zegt daarin o.a.: „In klassiek Latijn, vrij van alle bestofte begrippen der scholastische schooltaal, met weglating van alle metafysische spekullaties, spreekt hier de praeceptor Germaniae (de leraar van Duitsland J.M.) zo eenvoudig en praktisch als maar mogelijk erover hoe goddeloos wij mensen zijn in de diepte van ons wezen, hoe wij ons ook in onze heldhaftigste daden niet uit de toverban van onze zelfliefde kunnen bevrijden en hoe groot de liefde Gods in Christus is, die ons in onze zonde aanneemt en ons zonder toedoen van onszelf, door de macht van de heilige Geest tot nieuwe mensen maakt." Een vertaling kan nimmer het frisse van het origineel weergeven. Toch dringt zelfs in vertaling wel iets door van de fonkelende klaarheid van het schriftuurlijke water dat Melanchton hier schenkt.
Melanchton zelf schrijft in het begin, dat het boekje ontstaan is uit voorlezingen voor zijn studenten over de Brief aan de Romeinen. Hij had zijn studenten de grondbegrippen van de geloofsleer en van de inhoud van de Brief in een kort uittreksel gegeven. Zonder zijn voorkennis was dat uittreksel publiek in omloop geraakt. Nu vindt hij het beter zelf maar een geschrift uit te geven dat niet zoveel gebreken vertoont als dat door een anonymus in omloop gebrachte dictaat. Dan zegt hij, en dat geef ik woordelijk weer: „De jeugd moet begrip krijgen voor de vragen die bij de bestudering van de heilige Schrift van bijzonder belang zijn. Ook mag de jeugd wel duidelijk zien hoe verschrikkelijk gedachtenloos al die mannen (in het verleden) gesproken hebben, die in theologische zaken, Aristotelische wijsgerige begrippen in de plaats van de leer van Christus hebben doorgegeven. Ik behandel alle vragen kort en bondig. Want ter voorkoming van dwalingen is meer gelegen aan een inleiding in de heilige Schrift dan aan een kommentaar". (Hij heeft hier het oog op de kommentaren zoals die van Thomas, die verschrikkelijk uitvoerig, stroef en tekst-verwoestend werkten zodat je wel Thomas, maar niet Paulus te lezen kreeg. J.M.)
Verder zegt hij: „Vandaar dat ik slechts een leiddraad met de grondbegrippen van de Brief van Paulus heb samengesteld. Ik probeer in weinig zinnen de grondwaarheden te geven waaraan de totaal-inhoud der christelijke leer hangt. Ik doe dat niet om de studerenden van de heilige Schrift weg te roepen naar duistere en moeilijke uiteenzettingen. Mij staat veel meer voor ogen om hen zoveel mogelijk tot de bestudering van de heilige Schrift als tot een vreugdevol feest uit te nodigen. Want in het algemeen ben ik helemaal geen vriend van kommentaren. Ook de oude uitleggers bevallen mij niet. Vandaar dat het verre van mij ligt ergens iemand door een van mijn grotere werken van de bestudering van de kanonieke Schrift af te willen voeren. Ik voor mij heb geen hartelijker wens als deze, alle christenen, als dat mogelijk zou zijn, frank en vrij in de heilige Schrift thuis te zien geraken en in het beeld van de heilige Schrift veranderd te mogen zien. Want alleen in die heilige Schrift heeft de Godheid zijn beeld volmaakt ten toon gespreid."

Ook dit citaat geven we: „Hoe ver verwijderd is het niveau van de kommentaren van dat van de reine berglucht van de heilige Schrift. Hier vindt u slechts aanbiddelijke waarheid. In de kommentaren zoveel leengoed uit de filosofie en waarde-oordelen van het menselijk intellect die alle aan het oordeelswoord van de Geest precies diametraal tegengesteld zijn."

Om het karakter van de kommentaren te zien, waarop Melanchton doelt, zou het zeer de moeite waard zijn een en ander te vertellen over Thomas' kommentaar op de brieven van Paulus en met name over Thomas' kommentaar op de Brief aan de Romeinen, dezelfde brief die Melanchton in hoofdzaken heeft weergegeven in zijn korte geloofsleer van 1521. We hebben geen ruimte om een vergelijking van beide soorten in dit artikel te geven. Laten we onze lezers, die er belang in stellen, mogen wijzen op een college dat in het kader van de theologische etherleergang over Thomas' Paulus-kommentaren gegeven is door de r.k. prof. dr O. H. Pesch op 14 nov. 1970. [2]) De ordeningswoede van de scholastieke theoloog-wijsgeer ging zo ver dat het levendige en levende van Paulus' geschriften volledig werd vermoord door de exegese. Alles met de beste bedoelingen natuurlijk. Daar niet van. Pesch, zelf van de orde der Predicatoren, zegt: Zo kan men geen preek maken, geen catechese geven, geen meditatie maken, wel een „expositio", een z.g. „wetenschappelijke uitlegging en verklaring van de tekst geven." Hier werd het levende Woord krachteloos gemaakt door een schools-wetenschappelijke bewerking. Waarlijk de reformatoren hebben tegen geen windmolens gevochten in de 16e eeuw. De Geest des Heren had hun de ogen geopend voor de majesteit van het levende Woord!
Dit is de achtergrond geweest van de strijd tegen de misstanden in de toenmalige r.k. kerk.

Helaas, is dit radicaal-kritische standpunt van de jonge beweging der reformatie, vrij spoedig weer verlaten om opnieuw ruimte te geven aan de scholastieke methode in de theologie. We kunnen in de beperkte ruimte die we hebben niet meer dan enkele vluchtige notities maken over de invloed van de scholastiek in de gereformeerde theologie. In de 16e eeuw begon het al. Wanneer men kennis neemt van de verklaring die een man als Ursinus, een van de opstellers van de catechismus van Heidelberg, gegeven heeft bij de catechismustekst, dan ziet men op een onrustbarende manier de „terugval" in de schoolse methode van mensen als Thomas. Met name, om een enkel voorbeeld te noemen, in zijn visie op het geloof, (Zondag 7) en de befaamde onderscheiding van historisch geloof en rechtvaardigmakend en zaligmakend geloof en hoe die soorten zich onderling verhouden. Men ziet het in zijn verklaring van antwoord 57 in de omschrijving die hij daar geeft van het begrip „ziel". Hoe hij via Thomas meer bij Aristoteles in de leer is geweest met betrekking tot deze zaak, dan bij de heilige Schrift.
Men ziet de invloed van de schoolse methode van de middeleeuwers zelfs bij een hooggeroemd en bekwaam exegeet als H. Zanchius wanneer men kennis neemt van zijn werk. Dat was in de 17e eeuw. En wat te zeggen van een man als Maccovius, die in Franeker, zoals in de eerste druk van de Chr. Encyclopedie woordelijk staat: „begon met een nieuwe leermethode aan onze vaderlandsche hoogescholen". Hij is, zo lezen we, ten onzent de baanbreker van de **scholastieke** logie meer eenvoudig en bijbelsch behandeld, maar Maccovius, die zeer wijsgerig was, stelde de filosofie ten dienste der theologie, gebruikte filosofische termen", enz.
Misschien is dat „baanbreker" niet overdreven, maar de methode was er geruime tijd voor Maccovius. En Voetius? Hij was een vrome scholasticus. Hij combineerde de scholastieke methode met een vroom piëtisme, dat hij vooral door invloed van Engelse puritanisten had.
Tot op onze tijd toe is de invloed van de scholastiek in de gereformeerde theologie niet verdwenen. De dogmaticus aan de Vrije Universiteit, die aan Berkouwer voorafging, dr. V. Hepp, was een scholasticus.
Bekend is de schools-wetenschappelijke bewerking van een „godsbegrip" in de dogmatiek van Hepp. Bekend mag worden verondersteld de kwestie van de wedergeboorte der kleine kinderen, die in de veertigerjaren op de toenmalige synodes van de Gereformeerde Kerken in den brede is besproken. Men poneerde toen toch maar de stelling, door bekwame gereformeerde theologen geformuleerd, dat in de hartjes der kleine kinderen, die gedoopt waren, een onverderfelijke levenskiem moest worden aangenomen.
Woelderink heeft in die tijd eens geschreven, dat in deze leer van de veronderstelde wedergeboorte, een waarde wordt gehecht aan de geschapen en ingeschapen genade, die, zo schreef hij, **m.i. afgodisch is.** Wij zijn van mening dat zulke theologische stellingen teruggaan naar het schools, intellectualistisch bezig zijn met het werk van de heilige Geest als ware Hij te vereenzelvigen in Zijn werk-in-de-harten, met dat wat psychologisch te onderzoeken valt. Dat deed Thomas. Het gehele **zijn** was te analyseren en te onderzoeken met het menselijk intellect. Zoals we boven schreven aan dat **zijn** had de Schepper èn de schepselen beiden deel. Thomas sprak over **geschapen** en **ingeschapen** genade. (gratia creata) Tot in de termen toe zie je de verwantschap. Een groot gevaar voor de gemeente van Christus. Dat hebben mensen als Luther en Melanchton vooral in zijn eerste periode onvoorstelbaar scherp doorzien.

[2]) Theol. Etherleergang van de N.C.R.V. Dertiende jaargang no. 1 (febr. 1971).

C. VEENHOF - KAMPEN

Persschouw

■ **Kommunisten in „De Jelburg"**

Eén van de grootste gevaren die de Westelijke wereld bedreigen is de kommunistische infiltratie in alle mogelijke organisaties, verbanden, instituten, kerken.
De ontmaskering van de geniale spion Günther Guillaume — zijn eigenlijke naam is Lohse — heeft dat weer eens met alle ernst onder onze aandacht gebracht. Men moet zich eens trachten in te denken welk een genialiteit — èn raffinement — er nodig is om **als spion,** beginnend met het lidmaatschap van een socialistische kiesvereniging, op te klimmen tot de positie van vertrouweling van de partijleider-regeringshoofd. En men moet zich ook eens indenken welk karakter de eindeloze onderhandelingen over de z.g. „ontspanning" tussen Oost en West ten gevolge van deze spionage hebben gekregen! De D.D.R.-onderhandelaars hadden daarbij alle troeven in handen! Ze wisten tot in de puntjes wat er in het allergeheimste overleg in de regeringstop van de Duitse Bondsrepubliek over de strategie over deze onderhandelingen werd besloten.
Wie evenwel door deze affaire werd verrast is een onnozele.
Want Lenin, wiens werken voor de kommunisten canoniek zijn, heeft zijn volgelingen duidelijk en brutaal de opdracht gegeven dat sinistere werk overal en met alle macht in praktijk te brengen.
In zijn boek **Het radicalisme — de kinderziekte van het communisme** gaat hij als een razende te keer tegen de „linkse kommunisten" in Duitsland die zich na de mislukte kommunistische revolutie van Liebknecht en Rosa Luxemburg, de z.g. Spartakus-Putsch, uit alle organisaties terugtrokken.
Ik zal enkele zinnen uit dit boek letterlijk citeren. Hier zijn ze:
„Hoezeer de duitse „linksen" er van overtuigd mogen zijn dat deze taktiek revolutionair is, in werkelijkheid is deze volkomen verkeerd en bestaat ze in niets dan holle frazen". Deze „linksen" begaan de „domheid" dat zij „uit het feit dat de leiding van de vakverenigingen reactionair en contrarevolutionair is de gevolgtrekking maken dat men ... uit de vakvereniging moet treden!! het werk der vakverenigingen moet weigeren!! ... en nieuwe, spitsvondig uitgedachte vormen van arbeidersorganisaties moet scheppen. Dat is echter een zo onvergeeflijke domheid dat ze ongeveer neerkomt op de grootste dienst die de kommunisten aan de bourgeoisie kunnen bewijzen ... Men moet ieder offer kunnen brengen en de grootste hindernissen kunnen overwinnen om systematisch, standvastig en geduldig juist in al die (en dat zijn juist de reactionairste) instellingen, verenigingen en bonden propaganda te maken en op te ruien waarin proletarische of half-proletarische massa's aanwezig zijn ... Een grotere dwaasheid en een erger nadeel voor de revolutie dan die „linkse" revolutionairen, bestaat er wel niet." **Revolutionairen die niet de kunst verstaan alle illegale strijdvormen te combineren met alle legale vormen, zijn slechte revolutionairen."**
Aan deze en dergelijke uitspraken van Lenin moest ik denken toen ik de volgende berichten uit de „Baarnsche Courant" onder ogen kreeg.
In het nummer van 15 mei jl. stond het volgende bericht:

De Communistische Partij Nederland, die op 29 mei a.s. ook aan de Baarnse gemeenteraadsverkiezingen zal deelnemen, houdt op dinsdag 21 mei a.s. (aanvang 20.00 uur) een openbare vergadering in „De Jelburg", Amsterdamsestraatweg 39. Spreker op deze avond is Joop IJsberg, een van de secretarissen van het dagelijks bestuur van de C.P.N. Aan de orde komt daarbij de algemene politiek, terwijl de discussie aan het einde van de avond zich zal toespitsen op de gemeentelijke problematiek.

En in dat van 24 mei j.l. kwam het volgende bericht voor:

Afgelopen dinsdagavond hield de Baarnse CPN haar openbare vergadering in „De Jelburg".
Joop IJsberg, lid van het Dagelijks Bestuur van die partij gaf een analyse van de huidige politieke situatie, terwijl Henk Birkhoff, lijsttrekker van de CPN in Baarn een aan-

tal kwesties in verband met de komende raadsverkiezingen aan de orde stelde.
IJsberg ging uitvoerig in op de politiek van de regering Den Uyl.
Fel bekritiseerde hij de rol van de confessionele politici binnen en buiten dit kabinet.
„Zij draaien en manipuleren dit kabinet in een positie, die nauwelijks verschilt van die van het Biesheuvel-regiem.
De rechtse politiek van die regering is verslagen door de massa-akties van arbeiders, studenten en militairen. Zij hebben Den Uyl in feite in het zadel geholpen en nu zie je, dat de PvdA-top haar handen bindt aan de confessionelen, tegen wie onder andere die massa-akties waren gericht", aldus deze CPN-functionaris. En hij vervolgde: „Op het loonfront is Boersma aktief, die een door de grote concerns gewenste matigingspolitiek bedrijft. Dit terwijl de prijzen en daarmee de winsten, de pan uitvliegen. De arbeiders op de bedrijven zullen dit niet altijd blijven pikken.
De staking bij VMF-Bronswerk in Utrecht was nog maar een voorproefje van wat de ondernemers te wachten staat".
De PvdA-ministers v. d. Stoel en Vredeling zijn volgens de heer IJsberg bezig iedere belofte, die door hun partij is gedaan met betrekking tot de defensie-uitgaven en een meer onafhankelijke buitenlandse politiek in de prullemand te gooien.
„Hun houding ten overstaan van Navo en EEG is er een van aanpassen en van uitverkoop van nationale belangen", aldus de communistische spreker.
Hij benadrukte de relatie die er bestaat tussen gemeentelijke politiek en politiek op nationaal of zelfs internationaal niveau.
Hij prees hierbij het optreden van CPN-raadsleden en -wethouders overal in het land, die vechten voor de belangen van de arbeidersbevolking, uitgaande van de akties die er worden gevoerd.
In de diskussie na de inleiding van IJsberg kwam naar voren, dat het tijd wordt om het uitblijven van een communistische vertegenwoordiging in de Baarnse raad te doorbreken.

Wat „De Jelburg" is kan men lezen in het Jaarboek 1973 van „De Gereformeerde Kerken in Nederland". Daarvan wordt dit gezegd:

„Akademie voor Edukatieve arbeid „De Jefburg", geeft in het kader van het hoger sociaal pedagogisch beroepsonderwijs een voorbereiding tot beroepsuitoefening op terreinen van jeugdvorming en volksontwikkeling. „De Jelburg" gaat uit van de Stichting Gereformeerde Opleidingen en is gevestigd te Baarn, Amsterdamsestraatweg 39-41. Direkteur ds H. U. Buitink."

Dit zijn de officiële gegevens. Ds H. U. Buitink is volgens dit Jaarboek verbonden aan de kerk van Amsterdam. Achter zijn naam staat: Direkteur van de Geref. Opleidingsschool voor Jeugdleiders(sters).

Zo werd dus in het gebouw waarin de leiders van de gereformeerde jeugd worden opgeleid door communisten propaganda gemaakt voor de communistische partij.
Geschiedde dit zonder voorkennis van het bestuur der stichting en de directie?

De vergadering was een week van te voren publiek aangekondigd!
Het is noodzakelijk van deze dingen goede nota te nemen.

Kerknieuws

Beroepen te Urk (bij akklamatie): ds O. Mooiweer te Enschede-Nrd.

Ds G. v. Keulen — Ds G. van Keulen te Leerdam heeft van zijn arts toestemming gekregen om weer twee keer per zondag te preken. Verder mag hij ook zijn andere ambtelijke arbeid langzaam uitbreiden.

Preekkoncent — Uit het kort verslag van de vergadering van de klassis Amsterdam d.d. 3 mei 1974: „N.a.v. een voorstel van de kerk te Amsterdam-Centrum wordt in de klassikale regeling op het punt van het verlenen van preekkonsent de volgende aanvulling aangebracht:
„Wanneer er bij de klassis bezwaren leven tegen de gehouden preek zal de vergadering de examinandus gelegenheid geven die bezwaren met de klassis te bespreken alvorens de vergadering tot een definitief besluit komt".

Kerkverband — Uit het persverslag van de vergadering van 6 mei 1974 van de kerken in de regio Arnhem:

„De kerk van Nijmegen heeft een brief geschreven waarin zij, gemotiveerd, meedeelt een kerkelijke organisatie zoals die in Spakenburg in beginsel werd opgezet vooralsnog niet te kunnen aanvaarden. Tegelijkertijd schreef zij niettemin met de zusterkerken van harte te willen blijven samenwerken teneinde mede gestalte te geven aan de band, die de gemeenten in Christus samenbindt.

De vergadering betreurt het verschil van inzicht, maar neemt met dankbaarheid kennis van de wens te blijven samenwerken. Zij verklaart van haar kant deze gemeente ten volle als zusterkerk te aanvaarden; wellicht groeien wij in de toekomst in de praktijk hoe langer hoe meer naar elkaar toe.

Met betrekking tot de uitnodiging van de kerk van Utrecht voor de vergadering van 21 sept. a.s. is een voorstel van Neede ter tafel. Ook Ede vroeg deze uitnodiging op het agendum te plaatsen.

Na uitvoerige bespreking bleek, dat de vergadering met Neede van oordeel is dat, hoewel er bedenkingen bestaan tegen de wijze waarop Utrecht het verzoek van Spakenburg meent te moeten uitvoeren, zij het voorstel om toch weer een convent te houden in de gegeven situatie toch kan aanvaarden. Dit om zo enigszins mogelijk een verwijdering tussen de gemeenten te voorkomen."

Klassis Kampen — Uit het kort verslag van de vergadering d.d. 9 mei 1974:

Preekkonsent: Het preekkonsent van dhr. Strating te Emmeloord wordt verlengd.

Groei kontakten: De kerk van Haren deelt mee, dat een Noordelijke Regio bezig is te groeien. De kerk van Steenwijk deelt tot onze vreugde mee, dat er groei zit in de kontakten met de Chr. Geref. Kerk aldaar.

Nieuws uit breder kring

Maassluis — De klassis Schiedam van 28 maart 1974 heeft in haar zitting van 2 mei besloten — en hiervan mededeling gedaan aan de kerken („binnen verband") — dat de kerk van Maassluis (predikant ds H. van Tongeren) geen deel meer uitmaakt van het verband van de Gereformeerde Kerken („binnen verband") in Nederland.

De Heere heeft tot Zich genomen onze lieve vader en grootvader

HARMEN HOEKSTRA

geboren te Appelscha 10 augustus 1890, weduwnaar van Hendrikje de Boer.

„Het bloed van Jezus Christus reinigt van alle zonden".

Oosterwolde, 27 mei 1974.
Correspondentie-adres: Spoolderbergweg 18, Zwolle.

Scheveningen: G. Hoekstra
A. T. Hoekstra-de Goede
Harry, Agnes, Lody
Zwolle: T. Hoekstra
L. H. J. Hoekstra-Bosker
Prince Rupert (Canada): A. K. Hoekstra
M. Hoekstra-Schouten
Gordon, Bobby, Jacqueline

De teraardebestelling heeft plaatsgevonden op donderdag 30 mei te Appelscha.

Te huur
van 28-6 tot 9-8
EEN BUNGALOW
met grote tuin en terras te Heemstede, plm. 4 km van zee.
f 300,— per week.
Tel. 02510-32513.

PLAATS UW FAMILIEBERICHTEN IN DIT BLAD!

Het tweede deeltje in de serie 'Hulp bij Bijbelstudie'
over
de profeet Jona
door Prof. C. Veenhof is verschenen.
Prijs per exemplaar f 1,75, 5 ex. f 7,50, 10 ex. f 14,—, 20 ex. f 27,—. Elke 10 ex. meer f 13,50.
Betalingen **uitsluitend** per giro op nr. **575 663** t.n.v. G. de Kruijf, Troelstralaan 252, Utrecht.

Voor al uw
handels- en familie drukwerk - boeken en folders
is uw adres
DRUKKERIJ „STEENBERGEN"
Slotlaan 220 - Zeist

Redactieleden
Ds H. Smit
Ds G. Janssen
Drs H. de Jong
D. W. L. Milo
Drs H. E. S. Woldring

Adres van de Redactie
Postbus 7176
te Amsterdam.

Advertenties en druk
Drukkerij „Steenbergen", Slotlaan 220, Zeist.
Tel. 0 3404 - 12452
Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Abonnementsprijs:
f 22,50 per jaar
f 11,75 per halfjaar
f 6,15 per kwartaal
Buitenland: Europa en zeepost *f* 30,—;
Luchtpost *f* 50,—

Geref. Persvereniging „Opbouw"
Abonnementenadministratie
Rotterdamse Rijweg 174, Rotterdam-8
Tel. 010 - 153535
Giro 40.49.45